

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีเชิงการค้า กรณีศึกษา ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านตลาด

1.1.1 ผลลัพธ์

1) กล้วยไม้รองเท้านารีชนิดที่พบในภาคใต้ที่ตลาดต้องการ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- (1) กล้วยไม้รองเท้านารีเหลืองตรัง
- (2) กล้วยไม้รองเท้านารีขาวสตูล
- (3) กล้วยไม้รองเท้านารีเหลืองกระบี่
- (4) กล้วยไม้รองเท้านารีช่องอ่างทอง
- (5) กล้วยไม้รองเท้านารีขาวชุมพร
- (6) กล้วยไม้รองเท้านารีคางกบใต้
- (7) กล้วยไม้รองเท้านารีม่วงสงขลา

2) ระยะต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีที่ตลาดต้องการ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- (1) ต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีระยะออกดอก
- (2) ต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีระยะไม่วอด
- (3) ต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีระยะไม้นัว
- (4) ต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีระยะไม้นุ่น

1.1.2 ตลาดเป้าหมาย ที่คาดว่าจะซื้อกล้วยไม้รองเท้านารีจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) ประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ดังนี้

- 1) ผู้จำหน่ายกล้วยไม้รองเท้านารี
- 2) สมาชิกชมรมกล้วยไม้รองเท้านารีแห่งประเทศไทย
- 3) กลุ่มผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ทั่วไป
- 4) กลุ่มชุมชนที่ต้องการปลูกเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

1.1.3 ประมาณการขนาดของตลาดกล้วยไม้รองเท้านารีพันธุ์แท้ ชนิดที่พบในภาคใต้ อย่างน้อย 28,350 ต้น/เดือน

1.1.4 แนวโน้มของตลาดในอนาคต ตลาดภายในประเทศยังคงจำหน่ายได้ แต่ราคาต้องไม่แพง และสามารถจำหน่ายให้กลุ่มชุมชนนำไปปลูกเลี้ยงเพื่อเป็นสินค้าประจำจังหวัด ตามชื่อกล้วยไม้รองเท้านารีนั่นๆ ส่วนตลาดต่างประเทศต้องมีการพัฒนาคุณภาพของดอก

1.1.5 ส่วนครองตลาดกล้วยไม้รองเท้านารี ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) อย่างน้อย 14,736 ต้น/เดือน

1.1.6 การจัดส่งสินค้า ลูกค้าส่วนใหญ่มารับเองที่ศูนย์ฯ หรือให้จัดส่งทางไปรษณีย์

1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านเทคนิค

1.2.1 ที่ตั้งโครงการ โครงการฯ ดำเนินงานที่ศูนย์ฯ ซึ่งมีความพร้อม คือ มีโรงเรือนกล้วยไม้รองเท้านารี ที่สามารถควบคุมสภาพอากาศให้เหมาะสม ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ได้ขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการผลิตเช่น ที่ดิน มีแอ่งน้ำสำหรับเก็บน้ำฝนไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี มีวัตถุดิบคือต้นแม่พันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีที่ได้ขึ้นทะเบียนพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตร มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ไร้สาย

1.2.2 ระบบการผลิต ประกอบด้วย

- 1) **ปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ กล้วยไม้รองเท้านารีจากต้นแม่พันธุ์ที่ปลูกในโรงเรือนของศูนย์ฯ จำนวน 200 ต้น แรงงานจำนวน 6 คน เงินลงทุนกรณีสินทรัพย์ถาวรเป็นของศูนย์ฯ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นเงินงบประมาณประจำปี
- 2) **กระบวนการผลิต** ได้แก่ เทคโนโลยีการผลิตซึ่งเป็นสูตรอาหารสังเคราะห์สำหรับการเพาะเมล็ดกล้วยไม้รองเท้านารีที่ได้จดสิทธิบัตรกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์ของศูนย์ฯ กระบวนการผลิตมี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการเตรียมอาหารสังเคราะห์และขั้นตอนการตัดย้ายเนื้อเยื่อ การผลิตต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารีใช้ระยะเวลา 9-10 เดือน

3) ปัจจัยนำออก ได้แก่ ต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารี 4 ระยะคือ ระยะไม้วอด ระยะไม้นิ้ว ระยะไม้อ่อน ระยะไม้ออกดอก

1.2.3 กำลังการผลิต ศูนย์ฯ สามารถผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีได้ 5,900 ต้นต่อเดือน หรือ 70,800 ต้นต่อปี คิดเป็นร้อยละ 70 ของศักยภาพการผลิต เนื่องจากต้องผลิตพืชชนิดอื่นๆ ตามภารกิจของศูนย์ฯ

1.2.4 แผนการผลิต ศูนย์ฯมีศักยภาพในการผลิตต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารี 70,800 ต้นต่อปี โดยจำหน่าย 4 ระยะ คือ

- 1) ระยะไม้วอด จำนวน 15,887 ต้นต่อปี ราคาจำหน่ายต้นละ 20 บาท
- 2) ระยะไม้นิ้ว จำนวน 17,856 ต้นต่อปี ราคาจำหน่ายต้นละ 40 บาท
- 3) ระยะไม้อ่อน จำนวน 18,769 ต้นต่อปี ราคาจำหน่ายต้นละ 80 บาท
- 4) ระยะไม้ออกดอก จำนวน 18,288 ต้นต่อปี ราคาจำหน่ายต้นละ 150 บาท

1.2.5 ประมาณการเงินลงทุน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- 1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุน คิดเป็นเงิน 5,828,912 บาท ได้แก่ อาคารห้องปฏิบัติการ โรงเรือนกล้วยไม้ ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าต้นแม่พันธุ์
- 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าสารเคมี และวัสดุสิ้นเปลือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าซ่อมแซมและบำรุงครุภัณฑ์

1.3 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านการจัดการ

1.3.1 รูปแบบของหน่วยธุรกิจ เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีภารกิจหลักคือ ผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพแก่เกษตรกรและฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรแก่เกษตรกร

1.3.2 รูปแบบโครงสร้างองค์การ เป็นการจัดโครงสร้างองค์การตามหน้าที่

1.3.3 บุคลากรที่ต้องการ คือ

- 1) เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 5 ตำแหน่ง คุณสมบัติ จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวท. สาขาที่เกี่ยวข้องกับพืช รักความสะอาดและมีความอดทน
- 2) เจ้าหน้าที่ประจำโรงเรือนอนุบาล จำนวน 1 ตำแหน่ง คุณสมบัติ จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวท. สาขาที่เกี่ยวข้องกับพืช รักกล้วยไม้

ในปี 2555 ศูนย์ฯมีบุคลากรที่ทำหน้าที่นี้เพียง 2 คน ดังนั้นจึงต้องการเพิ่มอีก 4 คน

1.4 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านการเงิน

1.4.1 ผลการวิเคราะห์ทางการเงิน เป็น โครงการนำลงทุน เนื่องจากโครงการมี ระยะเวลาคืนทุน (PB) 4 ปี 9 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เป็นบวก เท่ากับ 17,677,029.3 บาท ดัชนีกำไร (PI) เท่ากับ 4.03 และอัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) เท่ากับร้อยละ 30.64 ซึ่ง มากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3.75

1.4.2 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ

1) เมื่อยกยอดขายลดลงร้อยละ 25 ระยะเวลาคืนทุน (PB) 4 ปี 10 เดือน มูลค่า ปัจจุบันสุทธิ (NPV) เป็นบวก เท่ากับ 9,447,928.4 บาท ดัชนีกำไร (PI) เท่ากับ 2.62 และอัตราผลตอบแทน ของโครงการ (IRR) เท่ากับร้อยละ 20.36 ซึ่งมากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3.75

2) เมื่อยกยอดขายลดลงร้อยละ 50 ระยะเวลาคืนทุน (PB) 7 ปี 3 เดือน 18 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เป็นบวก เท่ากับ 1,218,827.8 บาท ดัชนีกำไร (PI) เท่ากับ 1.21 และอัตรา ผลตอบแทนของโครงการ (IRR) เท่ากับร้อยละ 6.77 ซึ่งมากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3.75

จึงเป็นโครงการที่น่าลงทุน

2. อภิปรายผล

2.1 ความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีเชิงการค้าของศูนย์ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง)

จากการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความเป็นไปได้ด้านตลาด ของกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดที่พบในภาคใต้ประมาณการว่าศูนย์จะมีส่วนแบ่งตลาดอย่างน้อย 14,736 ต้นต่อเดือน แต่ศูนย์ฯ มีความพร้อมในการผลิตได้เพียง 5,900 ต้นต่อเดือน 2) ความเป็นไปได้ ด้านเทคนิค ศูนย์ฯ มีวัตถุดิบคือ ต้นแม่พันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารี มีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับ ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ มีเทคโนโลยีการผลิตคือสูตรอาหารสังเคราะห์สำหรับเพาะเมล็ด กล้วยไม้รองเท้านารีที่ทางสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ส่งมอบสิทธิบัตร ให้กรมส่งเสริมการเกษตร แต่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพียง 2 คน 3) ความเป็นไปได้ด้านการจัดการ ศูนย์ฯ เป็นหน่วยงานของรัฐที่ผลิตปัจจัยการเกษตรเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร มีโครงสร้างองค์การ และบุคลากรที่มีความชำนาญในงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ แต่บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไม้ รองเท้านารียังไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการหรือพนักงานประจำ 4) ความเป็นไปได้ด้านการเงิน โครงการนี้มีระยะเวลาคืนทุนภายใน 4 ปี 9 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก อัตราผลตอบแทน

โครงการมากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ดัชนีกำไรมากกว่า 1 และเมื่อวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการเมื่อยอดขายลดลงร้อยละ 25 และยอดขายลดลงร้อยละ 50 โครงการยังคงมีผลตอบแทนที่คุ้มค่า

จากผลการวิเคราะห์โครงการดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ศูนย์ฯ ควรพัฒนาแผนการลงทุนผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีเชิงการค้า เนื่องจากความต้องการของตลาดมีสูง ขณะที่ศูนย์ฯ มีความพร้อมและมีศักยภาพในการผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดที่พบในภาคใต้ตามความต้องการของตลาด

ผลการวิจัยนี้ยังพบว่า กล้วยไม้รองเท้านารีชนิดที่พบในภาคใต้นี้ตลาดมีความต้องการสูง ขณะที่ศูนย์ฯ ผลิตได้เพียงร้อยละ 40 ของความต้องการของตลาด ดังนั้นจึงสามารถขยายกิจการในภาคใต้ไปยังศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) ได้อีกด้วย

อย่างไรก็ดีในการผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีของศูนย์ฯ ควรมีการพัฒนาฟอร์มดอกและต้นเพื่อให้มีความสวยงามมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถขายได้ราคาสูงขึ้นอีก และควรส่งกล้วยไม้รองเท้านารีเข้าประกวดตามงานประกวดต่างๆ เพราะต้นกล้วยไม้รองเท้านารีที่ชนะการประกวดหรือเป็นไม้มือเบอร์ จะมียอดราคาดี

นอกจากนี้โครงการนี้ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจมีระเบียบปฏิบัติที่ทำให้ไม่คล่องตัว ในการดำเนินงานเชิงธุรกิจ เช่น การจัดจำหน่าย ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงาน ต้องนำส่งรายได้จากการขายทั้งหมดไปยังส่วนกลาง แล้วขอเบิกจ่ายรายปี หากงบประมาณที่ได้รับล่าช้า หรือไม่ต่อเนื่องอาจทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน ประกอบกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขึ้นอยู่กับนโยบายของทางราชการ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างจริงจัง ก็อาจทำให้โครงการนี้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่วางไว้

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น พบว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการปลูกและจำหน่ายกล้วยไม้สายพันธุ์รองเท้านารีของคงศักดิ์ หล่อรุ่งโรจน์ (2550) พบว่ามีความเป็นไปได้ในการลงทุน ผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนปลูกกล้วยไม้รองเท้านารี บนเนื้อที่ 0.75 ไร่ ระยะเวลา 10 ปี ด้วยเงินลงทุนเริ่มต้น 5,000,000 บาท โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 10 ต่อปี พบว่า ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 6.55 ปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 5,808,203 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (IRR) เท่ากับ ร้อยละ 17.92 การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการโดยปรับอัตราคิดลดเป็นร้อยละ 8 และ 12 พบว่า NPV ยังคงมีค่าเป็นบวก

จากทั้ง 2 โครงการให้ผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

2.2 ข้อจำกัดในการวิจัย

2.2.1 การศึกษาวิจัย ครั้งนี้เป็นการศึกษาที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปลูกเลี้ยงและผู้นำกล้วยไม้รองเท้านารี แต่เนื่องจากกล้วยไม้รองเท้านารีเป็นกล้วยไม้ที่ขยายพันธุ์ได้ยาก ราคาสูง จึงมีผู้นำน้อยราย ข้อมูลที่เก็บได้จึงมีจำนวนน้อย

2.2.2 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนของโครงการ ไม่ได้นำมาคิดทุกรายการ เช่น ค่าซื้อที่ดิน ค่าลงทุนปรับปรุงห้องปฏิบัติการ จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่า โครงการนี้มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยมีความเป็นไปได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านตลาด ด้านเทคนิค ด้านการจัดการ และด้านการเงิน ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการลงทุน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ต้นแม่พันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารี ควรคัดพันธุ์ที่มีคุณภาพทั้งฟอร์มดอกและต้น ศูนย์ควรส่งต้นแม่พันธุ์เข้าประกวด เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของต้นแม่พันธุ์

3.2 การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้รองเท้านารี จะแตกต่างจากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ทั่วไป จึงควรจัดอบรมวิธีการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้รองเท้านารีให้ผู้สนใจ เพื่อขยายฐานตลาดกลุ่มลูกค้าทั่วไป

3.3 การผลิตต้นกล้ากล้วยไม้รองเท้านารี บุคลากรต้องมีทักษะ ความชำนาญ โดยต้องฝึกฝนอย่างน้อย 1 ปี จึงควรมีการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีสวัสดิการเพื่อจูงใจให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง

ปัญหา

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีเชิงการค้า เป็นกรณีศึกษาของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดตรัง (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) เป็นหน่วยงานราชการ ซึ่งเมื่อนำไปปฏิบัติจริง อาจพบปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. ระเบียบราชการ เนื่องจากองค์การของรัฐเป็นองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร จึงมีข้อกำหนดและระเบียบต่างๆ เช่น ระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตรว่าด้วยเงินรายได้จากการรับจ้างผลิตและจำหน่ายปัจจัยการเกษตรของศูนย์ปฏิบัติการ พ.ศ. 2554 ซึ่งอาจเกิดความไม่คล่องตัวในการนำงบประมาณมาใช้เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง

2. การควบคุมคุณภาพของงาน การปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้การทำงานของเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. **ความต่อเนื่องของงานราชการ** เนื่องจากระบบราชการมีการโยกย้ายผู้ปฏิบัติงานทำให้ผู้ที่เข้ามาดูแลงานไม่ต่อเนื่อง และนักวิชาการที่ดูแลต้องมีความรู้ความเข้าใจในงาน

4. **บุคลากร** เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐต้องการความมั่นคงในตำแหน่งงาน เมื่อฝึกฝนจนชำนาญงานแล้ว หากไม่ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานประจำก็อาจลาออกไปทำงานที่อื่นที่มีความมั่นคงมากกว่า

